

Kirsi Alaniva

KUPLAT

Karisto
Hämeenlinna

Tämän teoksen kirjoittamista ovat tukeneet Kirjallisuuden edistämiskeskus,
Taiteen edistämiskeskus, Turun kaupunki ja Varsinais-Suomen taidetoimikunta

© Kirsi Alaniva ja Karisto / Kustannusosakeyhtiö Otava 2021

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-52843-2

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2025

Äidilleni ja tyttärelleni

”Kun kirjoitan en kuole.”

Marguerite Duras

I.

- Äiti piirrä mun selkään.
- Mitä mä piirtäisin?
- Piirrä halaava äiti.

Ja minä piirrän. Pään, hiukset, jalat ja kaksi pitkää venyvää kättä, jotka kiertyvät lapaluiden välistä kainaloiden alle ja sieltä rintakehälle kohdaten toisensa sydämen päällä. Sitten kirjoitan ääneen tavuttaen *hy-vää yö-tä ra-kas kullanmuru*. Sormenpääni tekee koukeroita hänen lämpimän ihonsa päällä, ja lapsi toistaa sanani pimeässä, *hyvää yötä rakas kullanmuru*. Sitten hän haukottelee, kääntää kylkeä ja alkaa nukkua.

Halaava äiti syntyi, kun lapseni alkoi syksyllä ikävöidä minua päiväkotipäiviensä aikana. Hän itki aamulla ennen hoitoon lähtemistä ja illalla ennen nukahtamista, itki vaikka olin siinä hänen vieressään, ihan liki. ”Äitiiiiiii, ikävä äitiä”, hän huusi samalla, kun roikkui jalassani kiinni. Aluksi olin neuvoton. Mikään ei tuntunut helpottavan hänen oloaan, ja asian järjeistäminen tuntui täysin hyödyttömältä.

Lopulta keksin piirtää sormella hänen selkäänsä halaavan tikkuäidin. Sanoin, että äiti on siellä piilossa paidan alla, ja joka kerta kun ikävä iskee, pitää vain sulkea silmät ja ajatella selkään piirrettyä äitiä. Lapsen päivät helpottuivat. Ikävä unohtui, mutta halaava äiti jäi. Se piirretään joka ilta valojen sammuttua.

Kun aivovaltimoistani viime keväänä löydettiin kolme pullistumaa, istuin alas ja aloin kirjoittaa kirjettä tyttärelleni. Lopetin sen halaavaan äitiin, siihen ainoaan, joka hänelle jäisi, jos minä kuolisin.

2.

”Sinun pitäisi lopettaa googlaaminen”, äitini sanoi ja karisti tuhkaa tyhjään kurkkupurkkiin, joka nojasi rikkinäisen puutarhatuolin jalkaan. Käki kukkui jossain Harakkakallion päällä, ja harjakattoiset vuokratatolot näyttivät loppukevään auringossa siltä kuin valo olisi yllättäen paljastanut niiden ytimessä piilevän rappion. Kaksikerroksiset talot rakennettiin 1940-luvun asuntopulan keskellä hätäasunnoiksi, ja ahtaissa tiloissa eli usein monta sukupolvea rinnakkain. Viimeisten vuosikymmenten aikana taloissa on asunut lähinnä ihmisiä, jotka eivät saa asuntoa enää yksityisiltä markkinoilta: yksinhuoltajia, alkoholisteja, työttömiä ja maahanmuuttajia. Viime keväänä talot saivat purkutuomion ja muutaman vuoden päästä alueen lähes satavuotinen historia on pyyhkiytynyt pois modernien, kahdeksan- tai kaksitoistakerroksisten talojen alta.

En vastannut äidille, vaan tuijotin puhelintani. Selasin näytölle ilmestyviä väitöskirjoja, lehtijuttuja ja tilastoja. Yksi juttu kertoi, että Suomessa kuolee joka vuosi yli viisisataa ihmistä valtimopullistuman puhkeamiseen. ”Se on enemmän kuin liikenneonnettomuuksissa kuolleiden määrä”, sanoin voitonriemuisesti, ikään kuin tieto olisi jollain tavalla pyhittänyt maanisen googlaamiseni.

Suomessa on arvioiden mukaan yli sata tuhatta ihmistä, joiden aivovaltimoissa on yksi tai useampi pullistuma. Suurin osa heistä ei kuitenkaan tiedä sitä, sillä aneurysmiksi kutsutut pul-

listumat eivät aiheuta mitään oireita. Niiden seinämät ovat kuitenkin ohuempia kuin muualla suonissa, ja siksi ne saattavat joskus puhjeta ja aiheuttaa hengenvaarallisen tilan, jota kutsutaan *lukinkalvonalaiseksi vuodoksi*. Se on oudon kaunis nimi niin kauhealle asialle, kuin merenpohjassa räjähtävä miina, jonka aiheuttama tuho syntyy hiljaisuuden keskellä.

Olin saanut magneettikuvien tulokset kaksi viikkoa aiemmin. Kirje oli lojunut eteisen lattialla villakoirien keskellä, ja olin avannut sen puolihuolimattomasti samalla, kun olin purkanut viikonlopun kauppaostoksia. En ollut uskonut hetkeäkään, että päästäni olisi löytynyt jotain poikkeavaa. Olin pyytänyt lähetteen vain äitini mieliksi, sillä hän oli toistuvasti muistuttanut minua siitä sen jälkeen, kun serkkuni oli käynyt migreenin vuoksi magneettikuvissa ja hänen aivoistaan olikin löytynyt kookas aneurysma. Migreeni ei liittynyt millään tavalla pullistumaan, se oli vain niin kutsuttu *sattumalöydös*, jollaisia suurin osa löydetyistä pullistumista on, sillä ne havaitaan yleensä vahingossa jonkun toisen tutkimuksen yhteydessä. Olin ajatellut, että olisi tilastollinen mahdollisuus, että sairaus osuisi myös minun kohdalleni, sillä pullistumia oli löydetty jo niin monelta sukulaiseltani.

Ensimmäinen terveystieteiden lääkäri oli suhtautunut pyyntöönni torjuvasti ja selittänyt, millaisia eettisiä ongelmia magneettikuvauksiin liittyy. ”Jos päästäsi löytyisikin jotain”, hän sanoi, ”sitä ei välttämättä pystyittäisi hoitamaan, mutta joutuisit lopuelämäsi elämään sen tiedon kanssa.” Mietin hetken Don DeLillon romaania *Valkoinen kohina*, jossa kuolemanpelosta kärsivä päähenkilö Jack Gladney lakkaa käytännössä elämästä, koska pelkää kuolemaa. Hän altistuu eräänä päivänä kaupungin ylle levinneen myrkkypilven kemikaaleille ja saa viranomaisilta tiedon, että saattaa onnettomuuden vuoksi kuolla milloin tahansa seuraavien kolmenkymmenen vuoden aikana. ”Minun kuolemani ajankohta on määritelty tietyin varauksin”, hän sanoo vaimolleen Babettelle heidän maatessaan keskellä yötä vuotees-